

SETMANARI POPULAR

FLORS Á MARÍA

A l' ombra d' un gessamí
mirava un matí
l' estel de l' albada;
cada flor era un estel,
y l' vert cobrecel
era una estrellada.

Jo mirava mes joyós
la del cel blavós
per entre las branques,
com cercant al Jardiner
que tan alt verger
sembrá de flors blanques.

Un auzell que 's desvetllá
les flors espolsá
damunt de ma testa,
y jo deya al gessamí
que 'm posava á mí
son vestit de festa:

Si jo fos lo ram florit
que guarneix la nit
ab sa pedreria
faría ploure mes flors,
com tú, á voliors
al front de Marí.

JACINTO VERDAGUER, PRB.

Villa Zinza, 20 Joliol.

BARCELONA 23 D' AGOST DE 1891.

NOVAS QUEIXAS DE CATALUNYA

Als catalanistas que dihém y cridém á nostre poble (massa sòrt!), que 'l camí per hont empenyen los goberns á nostre pays es camí d' afront y d' esclavatge, que acaba en l' avench de la bancarrota, molts catalans, que no comparten nostre viu amor y zel clarvident per la pátria del cor, nos troben generalment exagerats y fins ridicols.

Mes los fets, los actes dels Goberns, venen de tant en tant á barrejarse y á pendre part en la campanya de reacció patriótica á que estém dedicats, y penetran en l' esperit del poble de Catalunya, no ja com crit amorós d' un sentiment que 's revifa, sino com veu de terror que mostra clara y evidenta la desgracia per la terra, l' assecament de fonts copiosas de sa vida, la mort d' esperansas llegítimas de son progrés.

Y axó s' escau sovint, ¡massa sovint per nostra terra desgraciada! Ja pot ser nostre govern dels blanxs ó dels negres, may falla aquesta veritat desconsoladora: Que no poden los governants espanyols, los grans oradors gloria immortal de la tribuna y de la eloquència castellanas, no poden posar las mans en qüestions que als interessos de la producció afecten, sense que 'n resulte una tremenda ferida per eixa producció y per aquets interessos.

Lo tractat de comers ab los Estats-Units; la gran injusticia contra 'ls catalans de Lleyda, en la qüestió del Noguera-Pallaresa, son al present dos assumptos de capital interès, que fan bonas, desgraciadament, nostras afirmacions.

Lo Tractat comercial lligat pel Gobern conservador ab los Estats-Units, demostra la incapacitat dels polítichs de tribuna pel bon maneig dels interessos materials.

Homes de xerrameca, un *yankee* qualsevol, ab son instint de mercader, ab sa maliciota de comerciant, los mena á vendrer; y 'l pobre pays, sobre quinas costellas cauen las conseqüencias de tal incapacitat y d' aquets errors, no 's vol acabar de convencer d' aquesta veritat pel sentit comú tant evident:

A un advocat y discursayre, que apenas si sap contar ab los dits, no 'l nombres administrador

dels teus capitals, ni gerent de tas empresas mercantils.

Tant aclaparadoras son las conseqüencias del conveni, que 'l comers d' Espanya y especialment lo comers y algunas industrias de Catalunya, s' han horroritsat de veure obrirse á sos peus l' avench de la ruina; y espantats demanan auxili y 's llenjan á una enèrgica campanya, que dirigirà 'l Foment de la Producció Nacional.

La forta campanya va á comensarse; entraran en ella, ací 'ls comerciants dirigits pel Foment, y en lo Parlament *alguns*, molt pochs, diputats; pero no creyém que 's complexi la esperansa que manifestá 'l senyor Gassó y Martí, Vis-president del dit Foment, de que 'ls representants del pays en las Corts sabrán sobreposar la sincera defensa dels interessos de la terra als compromisos del partit; y además estém segurs de que, finada la campanya que ara s' empren, triomfants ó derrotats los llegítims propòsits dels qui la empren, s' acabará la indignació ab lo perill, ó vindrá la resignació al dany ja inevitable, y may mes se recordarán de lo succehit. Axís, es impossible la salvació d' un poble. Axís, á Catalunya li tocará sempre de perdrer, y anirá de mal boorrás fins al dia de la gran hecatombe econòmica que va acostantse.

Lo mateix, exactament, pot aplicarse á la qüestió del ferrocarril del Noguera-Pallaresa.

La injusticia que 's tracta de cometre contra nostres germans de Lleyda, la falconada que se 'ls dona, es tant tremenda que, diga lo que vulga 'l Ministre de la Guerra, ha d' empenyer, si 's consuma, als lleydetans á una situació extrema y á procediments extremosos també; puix si es innegable la sobreposició del interès general al de la localitat, mes certa es y mes principal aquella regla de sentit comú, escrita en totas las lleys, de que primer que tot es viurer; y pels pobles de la província de Lleyda, la qüestió del ferrocarril es qüestió de vida.

Mes repassen aquests pobles llur conciencia y recorden en quantas ocasions han faltat á la solidaritat del patriotisme català, vejan la seva subjecció als maneigs de la baixa política, sa devoció al cunericisme mes desvergonyit, y compendrán, que també ells han obert y fet ample lo camí per ahont ara 'ls hi arriba la desgracia.

Desenganyinse 'ls pobles de Catalunya; de-

senganyinse 'ls catalans tots; si no 's realisa la unió de lo que Deu y la Historia han volgut lligar, si 'ns entussonim en aquexas divisions y brutal serviment als homes y als vics de la política madrilena, sempre serán nostres interessos sacrificats y nostras esperansas des traejadas.

Ara, ab aquest assumpto del Noguera-Pallaresa, sembla iniciarse la necessaria unió y solidaritat. Tarragona y Barcelona acuden als poders centrals demandant justicia per sa germana Lleida. Pel que toca á Barcelona, mereix un aplauso nostre Ajuntament, per la cooperació que als lleynetans presta, y 'l mereix particularment lo regidor senyor Roca, que prengué la iniciativa d' un acte tant patriòtich.

Endevant, donchs, que la vía comensada es camí de salvament.

¿Per qué las associacions catalanistas no aportan llur acció á tant profitosa obra? Las decepcions sofertas no han de ser may entrebanchs pel qui fan vía camí de grans ideals.

N. VERDAGUER CALLÍS.

PROJECTE D' UNA CONSTITUCIÓ MUNICIPAL EN UN ESTAT FEDERAL

Dels Municipis en l' imperi romà y en la Edat mitjana.

III

Quan se vol estudiar la historia dels municipis, cal distingir dues èpoques. La primera abrassa 'l temps transcorregut desde la ruina del Imperi d'Occident, fins á mitjans del sige xii. La segona compren los anys passats desde aquesta data fins á la era del Renaixement. En lo primer, los Reys ab sos *leudes* ó grans capdills, van reconstituir las nacions y al mateix temps la propietat territorial per lo contracte de feu en forma de benefici, y per lo d' enfitéusis ab la cessió del domini útil dels alous. Mes vers la fi d' aquest período hi hagué una reacció desastrosa pera las llibertats públicas. La flaquesa del Trono havia fomentat en totes las nacions la superbia dels grans vassalls produhibit la prepotència del feudalisme.

Aquesta fou la època mes funesta que atravesaren los municipis desde la cayguda del Imperi. Comprén, gayre be per tot arreu, los sicles xi y xii. Pocas son las Cartas ó Constitucions municipals establecidas en aquest llarch períoda de dues centurias. En lo territori de Catalunya fou tal volta ahont ressucitaren mes aviat los muni-

cipis (1) y ab tot, aquest Renaixement no hi comensá fins á la segona meytat del sicle xii.

Un altre fet devém recordar aquí que sens dupte es dels mes notables de la nostra historia. Quan en l' últim terc del sicle xi—1068—lo comte Ramon Berenguer lo Vell dictá 'l códich dels Usatges, ho feu assistit solzament d' una cort de magnats. Aixís surti tan complet y sistematisat en tot lo que pertocava á la legislació feudal y tan deficient en tot lo altre, que en lo mateix Códich s' hagué de prevenir que fossen jutjats per lo *Fuero Juzgo* ó lley visigoda, tots los casos en aquell no previstos (2). L' absència del bras eclesiastic y del estament popular per forsa s' hi havia de coneixer. Mes endevant fou cridat lo primer al dictar-se las constitucions de pau y treva. Lo segón ho fou per Jaume I Conqueridor desde las Corts de Vilafranca de 1218. Mes, abans de la segona meytat del sicle xii, no 's feya cap cas dels pobles ni de la clerecia. Lo llibre dels Usatges, que tracta de tantas coses, no diu una paraula directa ni indirecta de la gran institució romana per los mateixos bárbaros respectada; per manera que, al llegirlo, qualsevol diria que may havia existit municipis en la nostra terra.

Lo feudalisme fou absorbent y tirànic: monopolisá la terra y oprimí á sos habitadors. Llavors lo trono y l' Església feren suscriurer y jurar als barons las famoses lleys de pau y treva hont se troben contengudas las mes antigas garantías dels drets individuals en la societat cristiana y, seguint tan saludable evolució, s' afavorí lo Renaixement dels municipis, la fundació de las Corts (3), la dels mercats y firas, la dels gremis y confrariás, institucions tan útils als pobles pera 'l foment de sa prosperitat, com á la Corona pera la conservació de sa dignitat, de sa popularitat é independència.

Tals foren los comensaments de la democracia política en la civilisació cristiana. Si's mira com estava llavors constituhida la societat europea, 's te que convenir en que 'l municipi fou, en l' ordre polític, una institució de caràcter eminentment defensiu. En la unió havian trobat los pobles la forsa. Las ciutats del Nort frenavan la superbia dels barons fent callar lo corn del castell ab la campana de la torre del concell. Lo que era al Nort la veu del *beffroy* ho era á Catalunya 'l toc de *sometent*. Lo poble tenia drets assentats en las lleys, jurats per lo monarca, y

(1) Parlém en tesis general y referintnos á un extens territori, puix havém legit cartas municipals extranjerias, de data mes antiga, essent notable que gayre be totes eran otorgadas per senyors eclesiasticis.

(2) Usatge *Juditia curiae*.

(3) En Catalunya comensaren per los parlaments congregats pera establir la pau y treva. Es una glòria que no pot disputar-se á la Església.

podía legalment defensarlos, fins ab las armas, si per cas hi havia algú prou temerari pera atrevir-se á volérloshi pendre (1).

Coménsada ja aquesta evolució, 'ls barons no tingueren mes remey que seguir de grat ó per forsa. Los districtes feudals se despoblavan, per que tothom fugia de l' opresió, volant allá hont se respirava ab llibertat y, pera evitar la ruina y la esterilisació de sos territoris, hagueren de otorgar també las *Cartas municipals* que 'ls pobles reclamavan (2).

Tenim, per consegüent; que en la restauració dels municipis hi prengueren part los tres brasos del Estat: lo popular, pera adquirir la llibertat y benestar que li mancaven; l' eclesiástich, pera ajudar á afermir la pau social y la prosperitat pública; lo militar, pera evitar ab lo sacrifici d' una part de son poder la total ruina que de no ferho l' amenassava. No cal dir que 'l Tro-no hi ajudava tambe tant com podia, interessat com lo qui mes en la prosperitat de sos pobles y en obtenir d' ells eficás ajuda.

Data, aixís mateix, de la segona meytat del sicle XII, l' establiment dels gremis d' arts y oficis que tanta forsa doná al bras reyal ó popular de las ciutats y vilas y tant contribuhí á que fos per ell coneguda sa propia válua. Quan lo menestral se veié unit ab sos companys de professió per lo llas comú de la organisió corporativa, s' adoná del gran poder d' attach y de resistencia que dona la unió als individuos ajuntats per una associació ben reglamentada. En las grans revoltes que esclataren en Catalunya en los sicles XV y XVII contra los goberns de Joan II y Felip IV, lo bras popular s' aplegá en breus moments com un sol home sota las banderas dels gremis. Las colectivitats son formidables quan tenen bona organisió y unitat de criteri. Sens aquests requisits no son mes que multituds alborotadas; mes, formant un cos orgànic y ab conciencia de sos drets y debers socials, ja son verdaders exercits.

No cal dir que aquesta organisió fou per tot arreu un gran contrapés á la organisió militar del feudalisme, tan estreta y minuciosament reglamentada.

J. COROLEU.

(Continuará).

(1) Aixís ho declará la Junta de teólechs convocada en lo sicle XVII, per la Generalitat de Catalunya, pera saber si podia fer ja guerra á Felip IV.

(2) Molts d' aquestas s' han publicat en la excelent *Revue historique du droit français et étranger*.

DISCURS

LLEGIT EN LA SOLEMNE REPARTICIÓ DE PREMIS
DEL CERTÁMEN CATALANISTA DE MANLEU, PEL PRESIDENT DEL JURAT
En Martí Genís y Aguilar.

SENYORS:

En aqueix acte solemne, devant de tant nombrós auditori, aquí alegat per venir á veure una de las mes nobles lluytas de la intel·ligència; cridat aquí per tres aspiracions excelsas del cor del home, l' amor de pàtria, l' amor de Deu, y l' amor á tot quan diu belleza, y art, y poesia; es un neguit per mí, es una greu pena, lo tenir de servar un compromís mes gran que las mevas forsas; l' haver de fer un parlament, que hauria d' esser digne de tots los que m' escoltan. Jo 'm dolch senyors, de bona fe me 'n dolch, que la consuetud establesta en aquestas festas literaries, obligui á vosaltres, quan sou al replà de l' escala, á fer un compás d' espera, abans de que se os obrin de batá bat las portas per poder entrar al santuari enllumenat per la glòria, y durhi, pera sentarse en lo mes alt seti, á la reyna de la poesia; y veurer com passan en professó lluhida, per rebrer de sas mans lo ram de llor de la victòria, 'ls afortunats guanyadors de la batalla, al só melòdich de la lira de las tres cordas y á l' ombrá de la bandera inmortal, mare de tots los genis, qu' ab lletres de llum de cel porta escrit lo triple lema. Vejeu donchs ab quant justa temensa tinch de cumplir ab aqueixa prescripció reglamentaria; casi cert de fer cansada l' espera; ja qu' en comptes dels inspirats himnes, en comptes de la parla dels poetes, heu de sentir eixos pobres conceptes, en prosa, que no poden dur los vestits de la inspiració, ni 'l foch de la elocuència, ni del talent los enginyos graciosos, per la sola causa d' esser jo l' escullit per aytal acte. Si la bona voluntat donés forsas á la intel·ligència; y si l' entusiasme hagués de ser la sola condició de las nostres obres, be 'n restaria content d' obligarvos á escoltar-me. Y no obstant, ab l' escalf que de mon pit vessa; ab las abundosas sobras del amor intens que sento per los ideals del amor, de la fé y de la pàtria; y sense res mes perque res mes jo puch oferirvos, m' he atrevit á badar la boca, pensantme endevinar qu' aquestas eran las notas que vibran avuy potentes, qu' animan aquesta gran sala, y que fan las veus de tots los nostres cors germanas.

En la ciutat mes gran y mes bonica que 's recolsa á las voras del mar sagrat de Catalunya, fa mitx segle que 's va sentir un cant, desconegut de la gent, que pujá amunt com broma de mistich encens, y sommogué los cors com alegre tamborí que anuncia la festa en los pobles. Dels Pirineus fins al Ebro, de las costas del Ampurdá fins als rostolls del Urgell, los ressons d' aquell cant varen passejar depressa, com per un fil elèctrich, la bona nova: un ayre que dava vida; un pensament que daba forsa; una esperansa que resplandia llum per tots los horizonts ahont vola l' ànima. Aquell cant era 'l crit que la vergonya y 'l dolor y l' anyoransa, havian fet exhalar lluny de la mare pàtria á un fill enamorat de Catalunya. Va esser com lo tró y la flamarada que llença la terra, per donar á coneixer la tempestat que ronca en sas entranyas. Aqueixa Catalunya ahir tan brava y tant gran, tan gentil y her-

mosa, jeya malalta y ensopida, apoderada encara de l'anemia y debilesa que dona la febre de las grans malaltias. Deixada per morta en son llit de sang l' endemà de la horrenda crisi de 1714, las nacions y la historia esborraren lo seu nom. L' impia venjansa d'aquell que se'n feu amo per la lley injusta de la forsa l'estacá á son carro de victoria, ab lo mateix desprecí qu'un domador rossega á una fera amansida pels maltractes y la fam. Y la nació mes activa de la terra, doblegantse á la desgracia com un mártir del cristianisme, romangué trista y lassa, anyorada sempre mes del sol de sas antigas llibertats, y recolsada en la freda aubaga de l'esclavitut y del olvit. Era tant pobre, era tant misera, que fins lo dó de la paraula ja comensavan á llevarli. Y si un cop ó altre en aqueix llarch somni deixava anar, com las sortidas estrambóticas dels orats que á la gent fan riurer, una cansó melanólica, resso inconscient de la llenga que d'avans l'honorava y d'una ventura que d'avans ab altres pobles generosa's compartia, talment feya plorar de sentirla. Perque aquell accent sonava com foraster á dins mateix de casa seva y 'ls seus fills s'avergonyian d'escoltarla, perque semblava que no mes servia per mouer grotesca gatsara; y 'ls seus amos ab la rialla de la burla y ab lo to del insult, l'empenyian altra volta al recó denigrant de la *cendrosa*.

Mes endevingué que á poch á poch, la sang de la malalta anava recobrant lo color y la vida: y quan ningú pensava ab ella, aixecant lo cap y fense enrera las esbulladas trenas, llençá un suspir, que trová lloch al cor de tots los fills dignes de la terra catalana. Y's giraren á escoltarla de totes las valls y de tots los pobles. Y l'himne heroich que sentiren, ja no feya somriurer ab burla, sino que feya sentir, y que feya ressucitar tots los sentiments grans del amor de la patria. Tots sabéu de memoria lo que deya per boca de l'Aribau, á qui m'ha plagut esmentar al principi; cosa que si s'ha fet sovint en altres llochs, aquí no encara, y com homenatge degut á un numen tutelar, ara era bon hora de rendirseli.

Y heusaquí qu'aixís com sortint de la son de la nit, lo toch de diana deixonda un campament de guerrers valerosos, aixecant ardis, repassant sas armas, y preparantse per rebatrer's á la lluya; del un cap al altre de Catalunya s'han aixecat los estols de la nova creuhada, que marxa dreta y coratjosa á la reconquesta moral de la dignitat de la patria. Y heusaquí fundats los Jochs Florals de Barcelona. Heusaquí qu'un dia, de llavors ensá, veyém coronada de llors, aplaudida y exalsada á Catalunya en los seus grans recorts; á Catalunya en las sevas esperansas; á Catalunya en la seva propia y significada llengua.

Mes qué son los Jochs Florals? Volen significar alguna altre cosa per ventura que las festas de la poesía? L'hi donan res mes á Catalunya qu'uns quans enfilays d'enginyosos conceptes escrits en pulit llenguatje per anar engroixint lo magatzém d'obras clàssicas de las modernas literaturas? Jo no sé, senyors, que podrían contestarme las generacions que vindrán á succehirnos. Jo vull aclarir 'ls ulls y veure en somnis l'hermosa profecía que en son magistral discurs d'enguany fa lo president ilustre del consistori dels Jochs Florals,

senyor Permanyer. No obstant, si ns volem atendre tant sols á n'alló que 'ls ulls ho veuen y las mans ho tocan, per esser certs de no deixans emportar massa á n'amunt pels desitjos del cor y per la volada de la imaginació exageradora, ben poch te de costarnos un balans aproximat dels fruyts que n'abastém d'eixos Jochs de la intel·ligència, ahont se cenyessen ab llor que no's mustiga los fronts hont resplandeix lo geni, los cors que senten pels grans ideals celestial amor.

Un poble com lo poble de Catalunya, que s'ha fet tant gran en l'història, creixent sempre per sobre d'altres nacions, no per haverse trobat ab una terra que com encantat jardí no mes parant la falda li des sas fruytas d'or, sino per la necessitat de treurer l'esfors dels seus brassos, si volia cullir lo pa de cada dia en las feixas migradas de sas abundantas serras: es á dir que avesat á lluytar ab los ingratis elements per viurer, com á manejar las eynas de la guerra pera defendrer de la rapacitat dels forasters lo seu hort y la seva casa; ha mantingut constantment en viu exercici la gimnàstica del cos y del enteniment; estava á punt á las horas, com ho ha estat sempre, per rebrer una sanitosa impressió de major cultura ab l'estimol y l'exemple, ab lo bon consell y la facilitat de medis que devian eixir, com eixiren, del alt criteri científich, artistich, literari y patriòtich, que empengué á n'aquella venerable colla d'adoradors del estudi y de la pátria á posar los rahils de la gloriosa via per hont debia corre 'l geni, á atrapar los llochs primers de la civilisació humana. La primera festa dels Jochs Florals va ser com una inauguració pomposa de tant gran obra. De las sagradas voltas d'aquell palau sortiren, com un esbart d'aucells, las bellas arts y las ciencias; que corrent á dar las mans á n'al comers y á las industrias, feren com una màgica cadena de fadas; que sempre mes rodant, sense mai reposar, aixís per sobre de l'ona blava del nostre mar helenich, com á dalt las nevadas serras que l'iber escantellá ab la dura silex, encara van teixint la gloria esplèndida ab que avuy tornan honrarnos tots los pobles de la terra.

Fóra una galán descortesia que jo os volgués demostrar com las arts y las ciencias s'han enlayrat fins á un nivell, que ni menys era de preveurer, aixís en lo camp purament especulatiu, com ficantse á remontar l'obrador dels artífices, lo laboratori dels quimichs ó las fornals del maquinista. Porció ben estimable d'aqueixa forsa sou tots vosaltres, son aqueixa rodalia de pobles que de assi ensá s'oviran. Me sembla que no hi ha vanitat en creur'ho. Me sembla que hi ha noms distingits en las avansadas d'aquesta legió d'honor juramentada per conquerir la pau y la grandesa y l'benestar de Catalunya, noms familiars en aqueixas encontradas, que 'l Ter ha afalagat ab sos murmuris, ó han acarissiat sos fronts las boyrinas blancas que's passejan tots los dematins carregadas de freschs aromas y de cambiants de llum pels ayres lliures de la gran plana. No crech qu'hagi d'esmentar noms ni obras. En tots los remes de l'activitat humana intel·ligències capdals amantas de la ciencia, amantas del treball, donan nom y riquesa á n'aquesta terra. Demà serán ornaments de l'història; y ja abuy informat l'esperit públic dels nostres pobles les hi com-

nan un sentiment estètic, y unas aficions artísticas que 'ls portan insensiblement al gust per l' estudi. Y creix l' il·lustració de la gent, y ab ella 'ls sentiments delicats y las costums serias, que foren en altres temps lo distintiu dels nostres pares y l' fonament de la virilitat del seu caracter: y sons condicions indispensables perque camini endavant lo progrés aixíis moral com material de tota societat.

Aqueix grau de cultura s' ha donat á coneixer sempre; ja en las civilisacions històriques, com en las nacions qu' avuy se desenrotllan, tenint al igual que nosaltres fixa la mirada al esdevenir, per las aficions á las arts y la literatura. Fins quan n' han desaparecut los homes, si 'n resta un monument de pedra que l' temps no ha pogut enrunarlo, ell diu al viatger que s' atura á reposar sota son ombra, quina era la fesomia intel·lectual de la generació que recorda. Si per monuments literaris no coneugués lo sabi 'l geni de la admirable Grecia, cumplerta recordansa n' hi donarián los magnífichs peristils de sos temples y la bellesa de las estàtuas. Y sense anar tant lluny, sens fer cap excursió als pobles de la antiguitat y quedantnos casi be aquí casa mateix, veyeu si son unas planas ben transparents del esperit del mon llatí, del esperit de Catalunya en los segles mitjans, en aquell temps de gran fé y de grans lluitas, quan las nacions tornavan á neixer eixint del formidable atropell ab que l' África s' engolí l' Espanya, aqueixas negrencas despullas de l' arquitectura romànica, ab las torres imponentes com la de la Seu vigatana, ab las esculturas de las ricas satxadas com en lo cenobi de Ripoll, y ab la sumptuositat de sos sepulcres com en los recintes de Santas Creus y de Poblet.

Aquestas preuhadas reliquias del geni dels nostres avis, que l' temps y l' olvit tristament han deixat caure, son donchs, lo testament que la grandesa de la nacionalitat catalana 'ns ha llegat á nosaltres. La generació que ja passa, ha desclos aqueix testament, y la generació que 'ns empeny á nosaltres no sab estar quieta, frissosa de cumplirlo. Los soldats que sota las banderas dels nostres reys feyan fer enllá als extrangers alarbs, eridavan: «Sant Jordi: Santa Maria.» Avuy los soldats de la creuhada nova, los fills dels Jochs Florals, també invoquem á nostres sants Patrons al repetir ¡Catalunya! ¡Catalunya! que vol dir per nosaltres l' esfors y l' aspiració mes honrada, de rescatar per nostres fills tot quan li pot tornar á la pàtria la grandesa, la dignitat y la fé, que s' havian perdudas. Tal vegada las ofrenes, las oracions y 'ls cantichs que de las ànimes puras van cada dia, com una professió sense terme, als peus de Ntra. Sra. de Montserrat, demanantli socòs y consol y proclamantla advocada de las malalties de la pàtria, la farán posar de part nostra á la Excelsa Mare de Deu y mare de tots los homes. En una desgraciada nació de Europa engolida avuy per las rahons d' estat, de vehins tant potents com ambiciosos, en las jornades de mes dol, mentres ab generositat heròica donavan per sa pàtria la seva vida, cantavan per respolt d' una sublím lletanía.—Verge de Polonia, salveunos...!—Y á mi 'm sembla que s' exala dels cantichs de Montserrat y dels himnes de la fé dels nostres poetes, y de las peregrinacions del po-

ble á la santa montanya, una tendra oració de tota la pàtria, que li din á la Verge:—¡Reyna de Catalunya, salveunos!—

Per aixó es bonich de veurer que en aquesta festa, com en la major part de certámens literaris ab que 'ls pobles convocan l' inspiració dels que cantan, y la sabiduria dels que pensan, hi te part ben honrosa la nota de la fé, qu' es lo fonament meller de l' esperança.

Are m' adono, senyors, que 'l deslligat parlament, com inspiració mes informada pel cor que no pas per lo fret judici, tal volta s' enretira d' aqueixas voras del Ter, son natural objectiu. Mes no: qu' aquest alt exemple que ahir nos doná Manlleu, que avuy torna donarnos es qui ha dictat lo capdell d' ideas, que la pressa y l' entusiasme han donat atropelladament á la ploma. Manlleu, la vila manufacturera, que demana al Pirineu sus neus, y li baixan trenantse en onas cristallinas, un dia al any, diu á las ayguas que aturin las seves màquines. Y callan los batans y las selfactinas, y fa una sumptuosa festa en lo temple de la seva Assumpta adorada, la divinal patrona d' eixa vila y d' eixos camps y d' eixas fàbricas y d' eixas ayguas, y aixeca l' endemà una volta de verdor y llum, pera sentirhi l' arpa dels poetas y pera sentirhi contar la gloria de sus olvidadas gestas. Donchs en aquest acte, y en aquesta sala, y en lo sentiment que aquí 'ns aplega, jo sento, y la sentiu també vosaltres, ab ritme febrós per l' entusiasme, la respiració valenta de Catalunya. Y es que tots sentim qu' encara tenim pàtria... ¡Pas als Jochs Florals! ¡Pas al poetas que duhen lo seu esperit en llurs fronts y la seva llengua en llurs cantichs!

HE DIT.

LA SENYORA DE VALL-CLOSA Y LO GRAN PROFETA

(TRADUCCIÓ DEL PROVENZAL, PER N. VERDAGUER).

Quan va passar aixó, la senyora de Vall-Closa tenia per aquí d' una setantena d' anys; bella persona, caritativa y bonatxassa; y, cal dirho, un xich... extravaganta. A l' hivern, s' estava á Avinyó, y cada dia, si l' temps hi convidava, exia de sa casa del carrer de Santa Praxedes, per oir la santa missa; y en arribant al estiu, se 'n anava á Vall-Closa á pendre la fresca, sota dels pins que ombrejavan son casalot; obria després la seva grossa biblia, y rellegia als profetas, als grans com als xichs. Aquella lectura la apassionava, que no 's pot dir: s' hi encisava. Oh, quin pler d' oir cantar y plorar los divins profetas. Y, quin encant, quan s' era prou desolada á Jerusalem, venir á rabejarse allà dins la mar fonda de l' Apocalipsis, tota térbola pel comú dels cristians, mes per ella, per la senyora de Vall-Closa clara y transparent com l' ayqua que escorrentse banyava 'ls peus de son casal.

A las horas, l' any de Deu 1710, mossen Turnatori era rector de Vall-Closa. Un digne capellà! Bon home, y home de be, y sempre de gresca. Quan, á l' estiu, asseguda, sota una bona ombra, en sa cadira de brases, vestida de llaneta negra sempre, desde quaranta anys que feya que era viuda, ab las ulleras d' or escamilladas sobre 'ls peus nas llargarut, en una mà 'l gros

vano vert, y fullejant, ab l' altra, sa biblia oberta damunt los genolls, la senyora de Vall-Closa s' delectava ab sos profetas adorats, adalerada y cayentli las baba-
yas, mossen Turnatori solia venir á ferli companyia. Y engrescats parlavan de totes aquellas cosas que lle-
gian ensembs. Y nostra comtesa girava 'ls ells en blanch y sospirava. Li semblava trobarse al Paradís!

Així lo senyor rector ho passava molt be tot l' estiu; pero tot seguit que arribava Totsants, y 'l riu Sorgo, com si carretejés or, se n' en duya las fullas mortas dels saulas y pollaneras que embelleixen las ribas, la senyora de Vall-Closa se'n tornava á Avinyó. Ah! cert, mossen Turnatori la anyorava, á ella, y á sos axerits dinars tant fins, que de tant en tant l' hi oferia—y sobre tot á las pessetetas que la bona comtesa li donava per sos pobres.

Vetaquí que un diumenje de carnestoltas, en sent al vespre, mossen Turnatori, quan hagué ben sopat, s' estirà damunt del seu escon per mor d' escalfar-se 'ls peus—perque feya un griso!—Y fantasiava davant una xera de branques de pi. Quan s' hagué escalfat los peus, se fregá las mans tot rient, y s' aixecá, y heus aquí, tal com era, la carta trempada que escrigué á la senyora de Vall-Closa:

Gloria á Deu y á vos respecte, noble comtesa!
Cal que siau la primera que á Avinyó sápiga la extraordinaria nova.

Tením aquí un gran profeta: la misericordia de Deu ó tal vegada sa justicia, nos l' envia.

Si hagués arribat per Pásqua, dirian los creyents que porta damunt del front una llengua de foch, mes nos arriba en plé carnestoltas.

Es cas de plorarne, ó de riuren?.. Misteri!

He vist ab mos ulls al profeta: va vestit ab un trajo ab cua, resplandenta com un arch de Sant Martí, tallat sense estisoras y fet tot de pedassets sense agullas.

Y 'l gran profeta porta corona marletada com la d' un rey.

D' ayre soberch, cap alt, y camina humilment ab los peus nusos.

Te tant y quan de donas, y gran miracle! las donas viuen en pau y tranquilitat totes ensembs.

No se sab quinas son las creencias, mes, hi ha de segur, que s' lleva abans que l' alba per cantar matinas y glorificar á Deu.

No parla provenzal ni francés, ni llatí ni grec, ni alemany ni anglés, pero tothom sap lo que diu quan l' escotan.

Y quan te gana, ab tot y que du corona, menja igual que un pobre, allò que li donan; y jamay beu ví, ni del negre ni del claret, sino tant solament aigua clara quan te set.

Y—lo que sembla impossible—ab tot y ser ignocent com un infant tot just nascut, morirá de mala mort, com si fos un malfactor!

Al ser aquí, la carta caygué de las mans de la senyora de Vall-Closa, que la recullí religiosament, y la banyá ab las llàgrimas, omplintla de petons... S' axugá 'ls ells y fregá las ulleras, per poguerne llegir la fi:

Y, cosa esferehidora y que fa tremolar! lo profeta ns anuncia que, vinguda de l' altra banda del mar, va á caure dins d' Avinyó, per, desde Avinyó, invadir tot lo Comtat del Papa, una armada implacable que tornará del color de la mort las caras dels bons cristiáns, y portará un gros cambi dins lo viurer y en la vida de tothom, de vos, senyora, com de mí de tots los que, richs ó pobres, fem ab fe lo senyal de la creu...

No tinch ja coratje per dirne res mes... La ploma'm cau dels dits...

Donchs, noble y caritativa comtesa! la pau del Senyor siga sempre ab nosaltres, y Deu tinga pietat de vos, com del pobret de mí!

Firmat: TURNATORI
Canonge-Prior de Vall-Closa.

Aquella confidència exaltá 'l cor y l' esperit de la senyora comtesa fins á no poguer mes, y fou lo secret de tres, que cinquanta y després cent lo saben... una faldada de plomas que 'l vent escampa tot jugant. La senyora de Vall-Closa comunicà la noticia á la senyora marquesa de Barbentano, que va contarla á mossen lo canonge Chabran, qui confiá 'l secret á la senyora baronesa de Mont-Clar... y axis, al vespre, Monsenyor lo Vice-llegat, savia, de la bona banda d' un gran profeta, la invasió d' una terrible armada que venia del mar per passarlo tot á foch y á sanch dintre 'l Comtat.

Lo Vice-llegat, que ho era llavors Monsenyor Doria, lo mateix que acabava de fer entrar en rahó á *Cadarousse* y de ferse immortal subjectant á una pandilla de malfactors; lo gran Doria, encara tot bullent d' ardor béllic, s' encengué de coratje, picá de peus, y 'ls punys closos y las dents, maná que un destacament de doscents soldats de sa guardia italiana, comandats per un cavaller de Malta llur general, surten en continent cap á Vall-Closa, y, per primera providència, agafen al profeta—un espia sens dupte—que 'l lliguen de peus y mans y 'l fassen cantar, sobre tot que s' informen de la importància que pot tenir l' exèrcit pròxim á invadir la santa terra del Comtat, y á robar la perla mes preciosa de la tiara pontifical.

J. ROUMANILLE.

(Acabará).

À LA MORT DE SANT LLUIS GONZAGA

Com papallona—que te per gales,
polsina hermosa—d' or y d' argent;
y al bellugarse—batent les ales,
amunt s' enlayra—lleugerament;

Així un dia—ton animeta,
vola que vola—l' espay creuhá;
y envers la gloria—fent via dreta,
la eternal ditxa—vola á gosá.

D' aytal diada—les tres centuries
no han pogut traurens—tant dolç recort;
y avuy pregonan—fervents canturies,
que ta memoria—no tindrà mort.

Tu ets la gayina—de bell plomatge;
tan blanquinosa—que sembla neu;
y ets la viola—que en lo boscatge,
ses flayres fines—envia á Deu.

Quant ne recorda—la mia pensa,
tos jorns felissons—de joventut;
llavors exclama—sense temensa:
—Tu cabdill fores—de la virtut—!

En tu s' hi aplegan—los vers exemplés,
que al cor llumenan—com potent far;
per çó l' Esglesia—mostra en sos temples,
robleret de lliris—lo teu altar;

Per çó festejá—la teva gloria,
un estol d' angels—ab celichs cants;
y per çó en premi—de ta victoria,
va distingirte—Deu entre 'ls Sants.

Y, donchs, escolta—desde l' altivol
tronó d' ahont brillés—com un estel;
los prechs qu' eix dia—por tots festivol,
ab goig envian—tos fills al Cel.

Dónals coratge—pera lluytarne,
fes que no 'ns manqui—jamay delit;
y quant tu vegis—un flauejarne,
¡dónali forces—dónali esprit!

Y ara, permetme—que m' atreveixí,
á ferte ofrena—del meu amor;
y tes petjades—fes que segueixí,
mentres bategui—mon pobre cor...!!

JOSEPH GARCÉS Y CODINACH.

21 Juny de 1891

MOVIMENT REGIONALISTA

L' Excm. Ajuntament de Tarragona ha acordat publicar pel seu compte la obra *Tarragonenses Ilustres*, original de D. J. Ruiz Porta, en vista de la seva importància y del servey que ha prestat ab ella á la historia pàtria.

Lo diumenge passat va celebrarse á Manlleu la solemne festa de repartició dels premis del Certámen Catalanista.

Segons nostres particulars notícias, l' acte resultà animadíssim, haventse de deplorar que li privés bona part del major explendor que podia tenir lo reduxit del local de las Monjas Carmelitas, ahont va celebrarse.

Encarregat del discurs de presidència l' distingit escriptor vigatá y molt estimat amich nostre don Martí Genís y Aguilar, feu, nos diuhen, una obra de cap d' ala, una verdadera joya que ha d' afegirse á las varias ab que l' senyor Genís ha enriquit las lletres catalanas. Per tant alt valor literari y pel grandiós sentiment de catalanisme que l' discurs animava, entussiasmá al pùblic que li enviava á cada moment los aplausos y mostras d' admiració (*).

Lo Secretari senyor Casas y Reig llegí la Memoria y l' veredicto, abdós ben redactats, y patriòtica la primera; y don Francisco X. Prats, jove y distingit company de causa que desempenya á Vich una escribanía del Jutjat, doná las gracies en un discurs, en que s' hi davan garbosament la má la dolsa poesía y l' ardorós patriotisme.

Guanyá l' premi de la *Flor Natural*, en Novellas de Molins, qui nombrá Reyna de la Festa á la senyoreta María Pujet. Entre l'ls acòrts de la música y l'ls aplausos ab que la concurrencia coronava la felis elecció del poeta, passá la Reyna á ocupar son setial d' honor, ahont bellament esqueya.

Obtingueren premis: D. Jaume Boloix, D. Ramon Suñach, D. Domingo Torrent, D. Pere Dailarés, lo senyor Soler y Arqués, D. E. Benages y D. Valentí Bau-

(*) A darrera hora hem rebut aquet discurs que, gracias á la bona amistat del Sr. Genís, te LA VEU DE CATALUNYA la honra de publicar en aquest número.

lenas. Y accéssits los senyors Ubach, Callís y Collell, Casademunt, Casas Pallarol, Güell, Pont Dalmau, de Palol, Marull, Ayné y Rocamora.

També á Asturias hi ha pres la regeneradora flama del regionalisme. Distingits escriptors hi tenen alsada la bandera de nostras patriòticas aspiracions, lluytant per la pátria petita en lo terreno literari.

Que no es inútil la campanya d' eixos nostres companys d' aspiració, ho ha provat la festa dels Jochs Florals celebrats á Gijón en las festas d' inauguració de la estàtua de Jovellanos, obra del escultor de Catalunya senyor Fuxá. Apesar de la excessiva participació que l' oficialisme y la política han tingut en aquesta solemnitat literaria, molts dels bons fills d' Asturias no han volgut mossegarse la llengua y han enviat composicions verament patriòticas, escritas en la llengua bable, que es la llengua regional.

També se n' hi enviaren en gallego y en catalá, que, naturalment, foren exclosas del concurs, *puix no son idiomas de la Nació espanyola*. No obstant, nostre distingit paysá y catedràtic d' aquell Institut don Narcís Puig, llegí en l' acte de la festa una poesía catalana escrita per nostre poeta lo Mestre Franquesa, acompanyantla de la traducció en prosa castellana.

Diumenge al matí, en lo sisé concert que celebrá la societat coral «Euterpe» en lo teatre del Tívoli, á mes de las composicions de Clavé, Ribera, J. y C., Brunet y Wagner, s' executá una nova «Gavota» per instruments de corda, de Bolzoni; y s' estrená ab brillant èxit un himne catalá á coro y orquesta *Fraternitat*, lletra de n' Apeles Mestres y música de don Joan Goula (pare).

Escriuhen á *La Renaixença* que en la Vall de Ribas, se festejá la solemne diada de la Assumpta ab brillants funcions religiosas, á que concorregué y contribuï la nombrosa y escullida colonia de barcelonins que per allá passan l' estiu; y també ab diversions varias, ocupant entre elles lloch preferent la vetllada literaria, á faysó de Jochs Florals, en que s' premiaren y llegiren composicions catalanas; se parlá en catalá y catalanistament; resultant, en conjunt, una verdadera festa catalanista que entussiasmá als amichs de nostres ideas que allá s' trobaven. Bon exemple!

Dos diaris de Madrid, posant la cara molt llastimosa, han dit que á Catalunya y á Barcelona sobre tot, lo llevat revolucionari fermenta en tots sentits; fins al punt, han afegit, que en los quartels los soldats catalans no poden veure als castellans, y que tots los días se maltractan y s' barallan!...

Está clar que la noticia aquí ns fa riurer; pero medítam: ¿Es que l'ls politiquets de Madrid se donan compte de que, si axó no passa, hi ha motius de que succehis?

En una important reunió d' agricultors celebrada á Bellpuig (Lleyda), lo President de la Cambra Agrícola de Maldà don Guillém de Boladeras, després de demostrar los grans perjudicis que á la producció vinícola de nostra terra, causará la lley votada per la Cambra

francesa, sobre l' particular, asegi que no hi vaya cap remey si havia d' esperar de la acció dels Goberns del Estat; que podia aquet remey esperar-se, si l's agricultors estavan atents al interès del pays y guiantse per ell tinguessen valor per romper los lligams polítics que tants danys importa, y que per desgracia privan entre la gent pagesa.

A Montpeller, la banda del regiment 122 de línia ha tocat, ab gran aplauso dels montpellerins, la inspirada música que l' Director de la banda, Coquelin, posà á la preciosa cansó *Coupo Santo*, inspirada al gran Mistral per la copa que l's catalanistas regalaren als felibres de Provenza en penyora de germanor. Aquesta cansó tant popular entre l's escriptors del Mitxdia de Fransa, que may deixan de cantarla en llurs reunions, sobre tot en sa festa anyal de *Santa Estrella*, en que beuhen los reunits ab aquella copa, fou traduhida en catalá per en Matheu y figura en lo volüm *La Copa*, de nostre jove y brau poeta.

En la vetlla del passat dissapte, festa de la Assumpció, lo Centre Català Vilafranquí, celebrà la vetllada que, com ja diguerém á nostres lectors, tenia acordada aquella associació com á solemne inaugral de son ja enllestit domicili.

Sapiguent quant nombrosos y principals son los elements ab que conta aquella important agrupació, no cal dir si resultà notable la festa. Heusquí la narració que 'n fa l' corresponsal de nostre company *Lo Somalent*.

«Notable y en extrém agradosa fou la vetllada queahir á la nit donà lo Centre Català Vilafranquí. Son espayós local se veye complertament ple de distingida concurrencia, entre la cual hi havia molt element jove compost de bellas y encisadoras senyoretas que demostren l' amor y las simpatías que senten per las ideas que sustenta la novella Societat, y de enardits joves que senten batre son cor al impuls de las ideas que han de regenerar á nostra ben aymada Catalunya.

Comensà l' acte á dos quarts de deu, ab un magnífich discurs del senyor President don Pere Sàcases, fent ressaltar lo que volia y lo que era l' Centre Català Vilafranquí; alguns al naixer aquesta Societat, va dir, se van preguntar «de quin color serà? si serán blanxs ó negrés, si grochs ó vermells, si carlins si federalis; no, va continuar, no som federalis ni carlins, som catalans, no volém la boyna ni l' gorro frigi, volém la barretina. Després se va estendre sobre las imposicions de totas menas que 'ns envían desde Madrit y l's defectes y absurdos del sistema centralista que avuy domina en Espanya, exposant després suscintament las ventatjas del sistema regionalista, ab qual bandera s' han abrasat los bons catalans ab entussiasme.

Després d' un himne á piano y armonium tocat per dos inteligents músichs, don Antoni Insenser y don Joan Pau Bonet, socis abdós, lo bibliotecari del Centre don Pere Bolet va llegir un discurs, fent un estudi sobre l' renaixement català en totas las esferas; va comensar pe l' renaixement literari, artistich é històrich, y acabà pe l' polítich-social.

Després que l' soci don Ramon Parera hagué cantat

la pessa «Recort», se llegiren dues poesías, la primera titulada «Pàtria», fou llegida ab molta entonació y entussiasme per don Antoni Martorell, y la segona titulada «Planys», fou molt ben llegida per lo convensut y entusiasta catalanista don Joan Pau Bonet; aquesta poesia va ser escrita expressament pera esser llegida en aquesta vetllada per lo ferm catalanista y jove poeta don Manuel Guasch y Estalella. Un terceto melòdich de piano, armonium y violí, va donar fi á la primera part de la vetllada.

La segona part comensà ab un solo titulat «May mes» cantat per don Pere Ayguabell; després don Marian Roig llegí ab valenta entonació la no menys valenta poesia «Sagralment» de Mossen Jaume Collell, y l' jove don Francesch Puig va donar lectura á la bonica poesia «La Tría» y á fé que ho feu ab una tendresa y un sentimentalisme que conmogué á la concurrencia.

Lo poeta Mossen Angel Garriga declamà sa poesia «Los dos Angels» que meresqué los entusiastas aplausos del públich per la energia en que ho feu y per lo bell pensament que sa poesia enclochia.

Don Tomás Mestre llegí l' monolech titulat «Lo nuvi» que feu riure per las butxacas á tota la concurrencia: ho declamà tan be y ab tanta intenció, que ni un actor consumat.

Després d' bavarse cantat «Lo barretinayre», lo senyor President donà ab molta delicadesa las gracies als que havíen pres part á la vetllada y á la concurrencia que ab sa presencia l' havía honrada.»

CORREU NACIONAL

Conegudas las cláusulas del tractat entre Espanya y los Estats Units no pot ser mes grossa la maror que contra ell s' ha aixecat á tot arreu. Tothom lo califica de calamitat y no s' veu en ell la salvació de Cuba pera Espanya, sino de fet una mena de cessió de las antillas á la gran república americana. Y que no van descaminats los que tal opinan ho demostràn las declaracions que ha fet lo negociador del tractat, Mr. Forster, á alguns de sos paysans. Segons ell, lo tractat en qüestió dóna als Estats Units una intervenció en las Antillas tal com si de fet fossen sevas, baix lo punt de vista econòmic, sense l's inconvenients que trobaríen si ho fossen també políticament. En altres paraules: Las Antillas son una finca de la que nosaltres som llegitims propietaris, qual titol ningú 'ns disputa; nosaltres pagarem lo que importa lo conreu de dita finca, la vigilarém pera que la cullita vagi be y no sofrixi merma, mes no la segarém nosaltres sino los Estats Units. Y despres encara l's darém las gracies per la feyna que 'ns han estalviat.

Axó resulta en definitiva lo tractat en qüestió, contra l' qual ja s' comensa á cridar á Cuba mateixa per que los insulars s' han adonat ara de lo que aquí ja sabiam y deyam quan se comensà á sospitar la naturalesa dels tractes: aço es, que era vana la esperansa dels cubans de colocar tot lo sucre que produhexen en los Estats Units. En tal nació hi va prenent com á tot arreu gran increment la fabricació de sucre de re-

molatxa y ab las primas d' elaboració que ha concedit al del seu pays lo govern nort-americà, s' obtindrà sucre de tal mena no tan sols en cantitat suficient pera cubrir totas las atencions del seu mercat, sino en condicions tals de baratura que cap concurrencia podrà inspirarli por. De manera que 'ls cubans, si volen colocar sos sucores se 'ls haurán de consumir ells.

Deyan lss ministerials que serían pocas las regions d' Espanya y las industrias que resultarian perjudicadas per tal tractat. Mes ara dona per resultat que no hi ha província ni industria que no 's queixi y que 'ls que mes cridan son los castellans. Lo llenguatje empleat per alguns periódichs de Castella contra 'ls personatges de Madrid, no se li ha ocorregut may al *separatista catalá* mes decidit. La bola de neu va creixent; arreu se celebren reunions á que concorren senadors y diputats, pera protestar contra tal tractat de comers; la oposició es general y á tenir los representants del pays altre carácter, es á dir, mes independencia y mes dignitat, quan lo tractat fos portat á las Corts, de seguir experimentaria un fracàs. Mes aqñí no anem pas per aquest camí y quan arribi l' hora, com l' amo s' ho proposi, tots los cunillets de guix dirán amén.

D' altre tractat s' está parlant actualment, que podrà ser beneficiós pel pays, mes que tal vegada per axó es dificil que s' arribi á efectuar: lo tractat ab Portugal. Los lussitans están desenganyats dels inglesos usurers que, amagant un dia sa copdicia deixaren capitals als portuguesos ab la escusa d' ajudarlos, y avuy se 'ls xuclan la sanch sense contemplacions. En lo tractat ab Portugal deuria ferse cas omis d' aquella cláusula: la *nació mes afavorida* que dona lloch á la ingerencia de las otras nacions. Y ab aixó y una ben pensada unió aduanera podriam sortirne afavorits los dos payssos peninsulars, lliurantse 'ls portuguesos de la tutela del inglés. Sembla que s' han comensat ja las negociacions, mes molt nos temem que ho espalii tot aquell esperit *iberich* castellá que no pensa mes que en la anexió de Portugal, pera uniformarlo ab lo restant d' Espanya, imposantli també per llengua oficial la de Castella, disfressat, axó si, lo acte de pirateria, ab lo pompos nom de Unió Ibérica. De totas maneras voldriam que 'ns enganyesssen nostres presumpcions.

Los successos del extranger en lo que 's referexen á las aliansas per la futura guerra continental, comensan á influir seriament en nostre pays. Opina aquest que deu guardar una neutralitat absoluta si la catàstrofe arriba á verificar-se, y l' preocupa lo temor de que nostres governs no sápigan ajustar sa conducta als desitjos generals. Se diu que tothom nos fa promeses: los alemanys la de permetrens la anexió del imperi de Marruecos; los francesos una cosa semblant y ademés la lliure entrada á Fransa de nostres vins. De tot hi haji de cert lo que 's vulga, no hi ha dupte de que las circunstancies se presentan de manera que nostre pays ne podría treure un bon profit. Y sense embolicarse ab ningú, ni per ningú. Va en opinions lo perquí son las simpatías de nostres governants; si per la triple aliança ó per la dels francesos y russos. No hi ha dupte de que abans era en Cánovas un bon xich tudesch, mes aquell seu entusiasme per Alemania sembla haver mimyat bon xich. Per la Fransa

no 'l te pas superior, de lo que sembla que s' en desprend que si la guerra europea s' esdevé governant ell nostre pays, aqui 's guardará, si es possible, la desitjada neutralitat.

La província de Lleyda está en forta agitació perque veu desvanexers sa esperansa de que aviat fos un fet la construcció del ferrocarril del Noguera-Pallaresa. Lo ram de guerra s' oposa á última hora á la perforació del Pirineu, quan menos pel lloch indicat, y com axó es dar allargas al assumptu y aplassarlo indefinidament los lleydetans posan lo crit al cel. Y ab rahó. Bona hora la de parlar la Junta de Defensa de la integritat del pays! La província de Lleyda mes que cap altra catalana ha patit d' un mal: la d' elegir pera representants seus á las Corts individuos que no tenen cap interés comú ab sos representants. Ja 's pot suposar, donchs, ab quina eficacia apoyarán las pretensions dels lleydetans. Perque á última hora son dolentes las noticias que corren. Se diu que, á pesar de la excitació de la província de Lleyda, manifestada en nombrosos meetings, la Junta de la Defensa del pays no cedex. Y que lo del ferrocarril quedará aplassat per molts anys. Desitjariam que noticia tan desanimadora no 's confirmés.

Pocas paraules dedicarém á lo del Marqués de Santa Marta. Aquest *ilustre*, que no podent suplantar á en Pí y Margall de jefe dels federals, se feu zorrillista, ara ha fet la matexa intentona ab en Ruiz Zorrilla. De cert ha trobat alguns adeptes, lo que proba quant se van descomponen los antichs partits polítichs, per esquitxos que sian; mes á pesar d' aixó lo moviment del senyor Marqués revolucionari no ha reexit.—X. B.

DIETARI DEL PRINCIPAT

A Alcoy prospera la idea de crear centres vinícolas, per prevenir en part los perjudicis que al comers de vins espanyols poden produhir, com es segur que produhirán, las recents disposicions presas á Fransa ab esperit proteccionista.

Aquest procedir podría reportar moltes ventatjas als productors de nostra terra, y veuriem ab gust que per aquí a Catalunya se fes lo mateix.

També 's diu que molts vinicultors de Burdeos han demanat permis per establir aquí llurs industries.

De Real Orde ha sigut nombrat alcalde de Vich don Antoni Bach y Xicoy, distingit amich nostre.

Per haber acceptat los amos la tarifa que 'ls obrers los hi presentaren, s' ha conjurat la vaga que estava á punt de comensar entre 'ls mestres de casas de Manresa.

L' erudit jesuita y académich de l' Historia reverent P. Fidel Fita, ha descobert en l' arxiu de la corona d' Aragó nous documents relativs á Fra. Bernat Boil, enviat per Alexandre VI y 'ls Reys Catòlichs, á las Antillas, en lo segon viatge de Cristofol Colom.

Aquests preciosos documents promete veurán la llum pública y vindrán á aumentar lo valor historich dels

que sobre aquest assumptu ha publicat lo citat arqueolech, á qui tant deu per sos treballs la nostra pátria.

Lo senyor baró de las Cuatre Torres ha escrit un ensaig crítich històrich sobre quin es lo verdader y lleigitim escut de Tarragona, quin treball revela un gran estudi y sobre tot extensos coneixements en la ciencia heràldica.

Tenim entés que 'ls datos que 's consignan han mogut á alguns regidors de dita ciutat á tractar del assumptu en lo sí de la Corporació municipal, portant lo propòsit de modificar l' escut de Tarragona en lo sentit que indica l' erudit baró.

Lo Municipi de Puigcerdá ha acordat donar lo nom de plassa de Barcelona á l' esplanada contigua al carrer de Cabrinety. Fou tant ben rebut per los barcelonins residents en aquell poble, l' acort pres per son Ajuntament, que entre ells s' obrí una suscripció per costear una lápida de marbre blanch, ab lletras y claus de metall daurat, que, portant lo nom de la nova plassa, se posará en la fatxada de la casa dels germans Trunyó, preparantse grans festas per la ceremonia de colocació.

Lo capitá d' estat major senyor Aparicio, després de practicar en la serra de Cadí la triangulació de primer ordre pera 'l mapa d' Espanya; ha sortit cap á Puigcerdá ab l' objecte de agregar-se á un comissió d' oficials francesos per unir los treballs geodésichs realisats ensembs á Espanya y á França.

Gracias á las activas gestions de alguns decidits protectors del «Ateneo Tarragonense,» lo ministeri de Foment ha subvencionat ab 4.000 pesetas lo sostentiment de sas escolas, á las que concorren mes de 600 alumnos y de quinas ensenyansas s' aprofitan tant los artistas com los industrials.

Lo «Circul Mercantil é Industrial,» de Tortosa ha acordat celebrar, durant las festas de la Verge de la Cinta, una Exposició Mercantil, Industrial y Agricola. Lo Jurat adjudicará com á premis medallas d' or, de plata y diplomas.

Seguen abansant las obras del ferrocarril económico de Sant Feliu de Guixols á Girona. Fa poch una locomotora arrosegant varis vagons ha corregut lo trajecte, desde Sant Feliu á Santa Cristina, en deu minuts, lo que ha donat una proporció de velocitat de 30 kilómetres per hora.

Si acabada la época de las cullitas s' augmentan lo número de operaris y las plujas del hivern no entorpeyen la feyna, pot darse per segur que per tot lo viuent Desembre s' obrirá la via al servei públich.

Se diu que prompte s' axecará á Sant Esteve de Castellar en sumptuós edifici per escolas municipals y casas consistorials. Al efecte, están ja contractats los terrenos, y sembla que la Sra. Viuda de Tolrà, que tanta provas d' estimació te donadas á dit poble, dotantlo d' importantíssimas melloras, ha fet indicacions al municipi, de construir á sas costas lo esmentat edifici, quals planos están ja en tramitació, ab la soia condició de

que 's paguin de fondos del comú los gastos del allargament del passeig, ja comensat, y que ha de conduhir á ditas escolas y casa consistorial.

La Junta organisadora del Certámen literari que ha de celebrar-se á Olot, ha allargat fins al dia 25 del corrent lo plazo d' admisió de composicions.

A Cornudella s' ha construït un edifici per escolas públicas. Dintre pochs días aniran á dita població l' Inspector d' instrucció pública y l' arquitecte provincial, per procedir á la inspecció facultativa.

Si no hi ha cap destorp, la cullita del oli á Tortosa, aquest any serà abundant, com pocas vegadas s' ha vist.

La comunicació telefónica entre Manresa y St. Fructuós de Bages, quedará estableta aquesta setmana.

Han anat als Pirineus catalans dues comissions militars, ab l' objecte de dedicarse als treballs que 'ls designi lo president de la comissió de reforma del regne.

Aquests treballs sembla que tenen alguna relació ab lo projecte de via ferrea del Noguera-Pallaresa.

Ha sigut autorisada per lo senyor Gobernador civil, la Companyía Trasatlántica per que puga aumentar la llargada del tinglado que te en lo moll nou.

Lo dia 16, lo Cardenal Rampolla presentá al Sant Pare, junt ab lo testimoni d' adhesió y afecte del bisbat de Barcelona, la ofrena de quinze mil tres centas pessetas noranta céntims, producute dels donatius que nostre prelat, capitol de la Seu, lo clero y 'ls fidels de Barcelona han enviat á Sa Santedat, com en los anys anteriors, ab motiu de la festa onomástica de Lleó XIII.

Sembla que serà un fet lo projecte de que ja fa temps s' ocupá la prempsa sobre una nova màquina per volar.

En la pròxima sessió del Ajuntament probablement emetrà dictámen la comissió de Foment, dihentse que dictaminará en favor de que s' autorisen los assaigs.

Ab motiu de celebrar-se 'l divuyté aniversari de la fundació del «Ateneo Igualadino de la classe obrera,» y escayentse també la festa major d' aquella ciutat, dita associació celebrarà ab la solemnitat que acostuma, la repartició de premis als alumnos que assisten a las classes per ella sostingudas.

Lo President accidental de la «Lliga de Catalunya,» don Joseph M. Valls y Vicens, ha sortit en direcció á Lourdes, proposantse extender son viatge per algunas importants ciutats del Mitxdia de França. Desitjém á nostre amic un bon viatge y fruysts abundants de sa visita á la gloriosa Verge.

Han escrit al *Diario de Gerona*, que 'l mildew ha invadit d' una manera extraordinaria las vinyas de Santa Coloma de Farnés, resultant completament inutil la sulfatació que s' hi ha fet per tres vegadas. En lo citat districte s' está cultint l' avellana que ofereix una cu-

llita ben regular. La de castanyas promet també ser molt bona per poch que l' temps ajudi.

Tenim la satisfacció de anunciar que per S. M. la Reyna Regent ha sigut indultat *L' Arch de Sant Martí*, de la causa que fá dos anys seguia contra aquest periòdic l' Ajuntament d' aquella població.

La esposa de nostre il·lustre amich En Justí Pepratx, mare del distingit y simpàtich Director de la *Estudiantina Catalana*, de bona memoria per nosaltres, morí á Perpinyá lo dia 15 del corrent Agost, á la edad de 60 anys.

Terrible ha estat lo colp per lo senyor Pepratx, qui, com vegéren nostres lectors en la seva hermosa carta que publicarem en lo número anterior, estava apesadissim per la malaltia de la que fou sa digna companya en la vida. Mes esperém que Deu Nostre Senyor enviará als cors del espós y del fill un raig de consolació.

Nosaltres, després de donar al gran amich de Catalunya, testimoni del sentiment que 'ns causa l' pesar que Deu li ha enviat, encomaném al cel l' ànima de la difunta, y preguém als lectors vulgan accompanyarnos en tant santa y justa obra.

R. I. P.

CRÓNICA RELIGIOSA

Sa Santedat lo Papa Lleó XIII ha dirigit una Carta als Bisbes de Portugal felicitantlos per lo resultat del Congrés de Braga. Indica ademés lo Papa als Prelats portuguesos alguns medis per fomentar los interessos de la religió, senyalant com á principals la celebració d' un Concili nacional en lo qual se podría tractar del arreglo dels Seminaris, y la reorganisació dels Instituts religiosos.

En lo dia ficsat, comensá en la ciutat de Tréveris la exposició de la Santa Túnica de Jesucrist. La afluencia de peregrins es numerosíssima, y casi la totalitat dels vehins de aquella ciutat alemanya han convertit sas casas en fonda pels forasters.

Ara se podrà estudiar be aquesta pessa de roba, y compararla ab la que posseheix la iglesia de Argenteuil en Fransa. La Sagrada Congregació de Ritus ha desestimat una demanda del Bisbe de Versalles, diocessá de Argenteuil.

'Acaba de constituirse á Austria una nova associació católica, titulada *Societat de Lleó XIII*. Lo *Vaterland* felicitantse de la idea, diu que la nova societat está destinada á cultivar y fer fructificar totas las fecundas y grans ideas de que l' Papa ha sigut l' iniciador.

Se van rebent cartas de missioners de la Xina, donant compte dels estragos causats per la última persecució. Iglesias, cases y escolas han sigut saquejadas é

ncendiadas. Casas de cónsuls y d' altres europeus, també han sufert. La premsa de Shan-gai es de parer que aquest moviment obeheix á un plan de societats secretas revolucionaries que existexen á Xina com per tot. Un telegrama del 4 de Agost, enviat per un cónsul anglés, assegura que torna á haverhi quietut.

Las festas que s' han celebrat á Dijon per lo vuyté centenar del naxement de Sant Bernat, han sigut magníficas y sobre tot edificants. Onze bisbes hi han pres part, pero lo que mes cridava la atepció han sigut los cistercienses y trapenses vinguts de totas las parts del mon, fins de la Xina y de la Australia. Hi havia 24 abats mitrats que imposavan per las sevas figures ascéticas, protesta vivent contra l' esperit sectari y materialista que impera avuy en la nació que s' honra ab ser la pàtria del gran doctor de la Iglesia Sant Bernat. De pelegrins se'n contaren 50.000.

En las provincias eclesiásticas de Turin y de Vercelli, s' ha comensat ja lo procés informatori de la vida y miracles del sacerdot Don Joan Bosco, á fi de preparar la introducció de la causa de beatificació: Per altra part Don Rua, actual superior general dels Salesians, fa escriure una vida completa del venerable.

Lo Papa ha manifestat estos días en diversas ocasions la satisfacció que li causan-los preparatius de la gran romería de la *Fransa del treball* á Roma. Se dona per cosa segura que entre las sis expedicions que's farán, sortint la primera de París lo dia 16 de setembre y la última lo 16 de Octubre, anirán á postrarse als peus de Sa Santedat uns *vint mil* obrers.

Se anuncia á Nápolis un miracle molt evident obrat per intercessió de la Beata Margarida María Alacoque. Lo comte Francesch de Fusco estava ya desahuciat dels metjes, y tota la familia y parents no cessavan de pregar. Un dia la comtesa tingüé com una especie de aparició del Sagrat Cor acompañat de la Beata, y sentí estas paraules: «Jo vull que la Beata Margarida sia glorificada.» Lo malalt fou súbitament curat y passá de la agonía á la mes perfecta salut.

En lo bisbat de Cahors (Francia) hi ha un santuari anomenat de Ntra. Sra. de Verdale, al qual arribava l' altre dia un pelegrí en cumpliment de vot. Lo pobre havia passat de lliure-pensador á creyent, per lo següent cas: Estava ell en un taller adobant una escopeta, quan tot plegat se posa á fer una tempestat terrible. Quant mes fort tronava y llampegava, lo *esprit-fort* digué aquestas paraules amenaçant ab lo puny clos al cel y blasfemant: «Ah! creus tú que m' espantarás? Ja pots batre fort, que no 'm fas cap por.» Encara no acabá de dir estas paraules quant un llamp horrible cau á sobre de la botiga, y tira á terra al blasfemo fentli troços l' arma que tenia á las mans.

Quan, al cap de minuts, l' home torná en si, vegé al costat una especie de senyal de color fosch, com lo rastre del llamp.

Sentí alashoras l' efecte de la misericordia de Deu, y l' endemá se'n anava á dar gracias á Nostra Senyora de Verdale.